

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Stare in nove navade

Pred kratkim smo v eni izmed števil našega lista objavili članek o starih segah. Dejali smo, naj jih ljudstvo ohrani tam, kjer je to mogoče in v tisti meri, v kolikor so še lepe, pomenljive in vredne življenja.

S tem smo mislili samo na vnanje znake ljudskega življenja. Na notranje duševne znake, na tiste navade, ki predstavljajo človeka s svojim obnašanjem pred drugimi ljudmi, se nismo ozirali.

Mnogo je danes navad, ali bolj rečeno razvad, med našo mladino, ki jih ne moremo prileti med vrline. Kolikokrat slišimo vzdihniti stare ljudi: Kako vse drugače je bilo nekdanj, vse lepe navade ginejo!

Stari ljudje imajo v marsičem prav. Mnogo vrlin nas je odlikovalo, ki jih danes iščemo zaman. Ne smemo pa trditi, da je vse slabo, kar je novega. Priznati moramo celo, da je vsaka mladina polpretekla dobe dan za dnem celo pridobivala na lepih navadah.

Spominjam se vasi, posebno po naših hribov, kjer so fantje pončevali vse noči, motili ljudem mirno spanje, se pretepali in na splošno njih obnašanje ni bilo vzorno. Gostilne so bile polne, žganja se je le preveč popilo. Če je kateri izmed njih bral časopise ali knjige, so se norčevali iz njega. O kakem lepem družabnem življenju v takih vaseh ni bilo govora.

Tako so si kvarili zdravje, ubijali čas, se zastrupljali telesno in duševno ter polagoma bolj in bolj posiroveli. Tuji ljudje, ki so hodili skozi take vasi, niso mogli imeti o prebivalcih najboljšega mnenja.

Pod blagodejnim vplivom šole se je polagoma ustvarjala nova generacija, ki je zanesla v hiše in hajte knjige in časopise. Prišlo se je dvigati lepo medsebojno družabno življenje, ki je imelo velik in splošno gospodarski pomen.

Med tako novo vasio in med staro vasio je bila razlika kakor med nočjo in med dnevom. Pončevali so sirovi, ublažilo se je nezmišleno pončevanje, gostilne so se izpraznile. Mesto izkrokanih fantov si videl pred seboj čile in zdrave mladeniče, s katerimi se je bilo mogoče pametno pomeniti.

Ne trdim, da se je ta napredek izvršil po vseh vaseh, a po večini se je izvršil. Knjig in časopisov so se ljudje začeli oprijemati. Prej so brala nekaj samo dekleta, zdaj so tudi fantje segli po branju.

To so bile nove navade, na katere smo bili lahko ponosni in ni bilo vzroka, da bi vzdihovali za starimi navadami sirovosti in popivanja.

Skoda, da je med mladino ostala še ena grda navada in sicer — ples. Ta je edini, ki ga niso mogli izkoreniniti ne knjige ne časopisi. Ob tej strasti ali razvadi pa bi marsikdaj lahko poklicali stare čase nazaj, ko so se ljudje, res da, zavrteli tu pa tam na ženitovanjih ali ob kakih večjih slovesnostih, da so utisnili prazniku pečat veselja. Toda stari ljudje niso plesali na petek in na svetek in si niso izbrusili petu v daljine vasi, samo zato, da bi se lahko zavrteli, izgubili denar in zdravje, da o poštenju še govorimo ne.

Da, tudi o poštenju lahko spregovorimo nekatero besedo. O tistem kmečkem, fantovskem in dekliskem poštenju, ko se je ves fantovski in dekliski svet sukal v družbi in ni bilo pri njih prilike za tista medsebojna razmerja, ki — dasi so morda nedolžna — rodijo različne sumnje in govorice, med poštenimi mladeniči pa vzbujajo nezaupanje. Te razvade, ki imajo vsaj vnanji videz nepoštenja, in ta fantovska nezaupanja, ki izvirajo iz njih, so kriva, če marsikatero dekle ne najde svoje sreče, ki bi jo sicer lahko našlo.

Tega nekoč ni bilo. V tem zrlu je nujno potrebno obnoviti stare navade poštenja. Tega pa ni mogoče, dokler ob ples, o katerem in proti kateremu se je toliko pisalo, tako gospodaril po vaseh. Dekleta

bi se morala zavedati, da ne smejo biti nališpane punčke za razstavo, ampak da morajo imeti pred vsem tudi one čisto dušo, dobro srce in tudi kaj pameti v glavi.

Dokler bomo opazovali kmečka dekleta tako našopirjena, kakor jih srečujemo po nekaterih krajih, se bomo lahko zavedali, da nekaj ni v redu. Ne samo, da je tako oblačenje preko svojega stanu grdo in drago, ampak je tudi sramotno. Tako dekleta da vse za obleko in misli, da je vseeno, kakšna sta njena duša in srce, in če kaj zna ali ne. Ko slišo pisane cunje, ne ostane čisto vsega tega nič. Ona se pogosto tega še zaveda ne. Zavé pa se večkrat mož, ki je

tako pisano punčko vzel za ženo.

Ponosni smo, da imajo naše vasi lepa dekleta in radi vidimo, da so čedno in spodobno napravljena. Ne želimo pa si velikomestnih strašil pariske mode. Želimo, da bi bile njih duše lepe, srca dobra in da bi tudi kaj znale. Vsega tega pa se na plesiščih ne dobi, v časopis in v knjigo je treba pogledati, zatopiti se v topla domača kmečketa doma in poslušati besede starejših, ki so kaj poizkusili in vedo kaj svetovati.

V tem oziru stopimo nazaj v stare čase, pridobimo si navado poštenosti, preprostosti in pameti. To troje kaže pot do zadovoljstva in sreče. F. B.

Proslava V. obletnice fašistovskega pohoda na Rim

Velika parada v Rimu

RIM, 30. V Rimu so se danes zbrale militske legije iz vsega 10. okrožja fašistovske milice. Načelnik vlade je ob 9.45 prišel z avtomobilom v orožniško vojašnico. Na dvoršču vojašnice so bili zbrani zastopniki oblasti, vojske, mornarice, aviatike, milice in fašistovske stranke. Vsi so zajahali konje in se odpravili na cesto Romanina. Na čelu svojega spremstva je pregledal načelnik vlade vojaške in militske oddelke, ki so bili razvrščeni ob levi strani drevoreda. Med oddelki vojaštva in milice je bilo razporejenih mnogo godb, ki so v predsedkih vedno znova igrale fašistovski himno. Tekom parade, ki je trajala kake pol ure, so krožili nad Rimom zrakovolci. Parade so se udeležile tudi druge fašistovske in patriotske organizacije. Na trgu Abodoru so bile postavljene tribune, ki so jih zasedli drugi predstavniki oblasti, poslanske zbornice, senata, diplomatski zbor itd.

On. Mussolini se je ustavil na tem trgu in mimo njega so defilirale legije fašistovskega naraščaja in podmladka, oddelki vojaštva, mornarice in letalcev in končno 12 legij fašistovske milice.

Govor načelnika vlade

Proti poldnevni se je pričelo vse zbirati na dirkališču Villa Glori. Načelniku vlade v pozdrav so zaigrale vse godbe fašistovske himne. Sledil je njegov govor on. Mussolinija.

«Častniki, vojniki, mornarji, letalci, črne srajce! Hočem vam izraziti svoje največje zadovoljstvo in svojo največjo pohvalo za vašo parado, ki ste jo izvedli na ta sijajen način. Izgledate kot veterani. Peta obletnica fašistovske revolucije ni mogla biti bolj vredno in bolj svečano praznovana, nego s tem zborom oboroženega naroda, nego z zborom, pri katerem je videti zbrane vse oborožene sile države in znamenj gorečega tovarštva in brezpogojne solidarnosti. Ne bilo bi mogoče drugače, kajti kljub različnim se funkcijam je samo ena vera: ljubezen do domovine, in je edina volja: napraviti italijanski narod velik.» (Odobravanja).

«Mi vsi proslavljamo zmago, mi vsi smo vojniki, ki so prisegli neprenehljivo zvestobo svetemu Velikanstvu kralja.» (Odobravanja). «Končno smo odločeni braniti za vsako ceno našo notranjo revolucijo in italijanske pravice napram svetu. Prišlo se je VI. leto: Kako so se varale smešne klepetulje, ki so predvidevale, da bo naš režim malo časa trajal! Celo stoletje je še pred nami in naši sovražniki, ki so sedaj že povsod razpršeni, komaj zaslužijo naše pomilovanje in naše globoko prezirvanje. Črne srajce! Dal sem vam že parolo: Z zvestobo, z disciplino, s popolno vdanostjo. Jaz se ne varam, če čutim, da lahko računam na vašo srca, na vašo vero vojakov ter na vašo popolno in molčečo ubogljivost. Z našimi napori, z našimi žrtvami in z našim delom, častniki, vojniki Vittoria Veneta, mornarji, letalci, črne srajce, bomo poveljali našo Italijo!»

Črne srajce, komu ta Italija? Ostajam Tvoj vdani Giurati.

Vsi so odgovorili: «A noi!» Načelnik je na ovacije, ki so mu jih prirejali miličniki, vojaštvo in množica, pozdravil po rimsko: Stopil je nato v avto ter se odpeljal.

Popoldne se je na Kapitolju vršila slavnost v spomin padlim fašistom. Bilo je otvorjenih več zavodov, pričele so se nove gradnje, tako gradnje bolnice za nalezljive bolezni, predora pod Kapitoljem in druge. Pričela se je tudi gradnja ostiljskega vodovoda. Zvečer je bilo vse mesto razsvetljeno.

Zborevanja v Firenzah, Milanu in na Reki

FIRENZE, 30. V Firenzah se je proslavila 5. obletnica fašistovskega pohoda na Rim v prostorih «Rotary» kluba. Kot slavnostni govornik je nastopil finančni minister on. Volpi, ki je govoril o revalutaciji lire.

MILAN, 30. Slavnostna parada milice in vojaštva se je vršila ob «Arco della Pace». Za slavnostnega govornika določil državni podtajnik on. Grandi je govoril na trgu «Duomo».

REKA, 30. Na Reki se je pričela proslava 5. obletnice fašistovskega pohoda na Rim s militsko paradno. Na trgu «Regina Elena» je bil odkrit spominski kamen pokojnega senatorja Grossicha. Njegov doprni spomenik pa je bil odkrit v vrtu «Regina Margherita». V gledališču Verdi je nastopil kot slavnostni govornik on. Polverelli.

Proslava v Bariju odpovala BARI, 30. V mestu je bila slavnost radi velike nesreče odpovala. Na železniški progi Bari-Locorotondo sta se trčila blizu postaje Triggiano posebni in redni potniški vlak. Dva vozova posebnega vlaka sta se vrevrgla. Dosele je bilo naštetih šest mrtvih in 80 več ali manj težko ranjenih potnikov. Ranjence so takoj prepeljali v bolnice. Mesto proslave obletnice so se zbrane množice ljudstva in fašistovske milice poklonile žrtvam ter se razšle.

Pismo ministra za javna dela on. Mussoliniju RIM, 31. Načelnik vlade je prejel od ministra za javna dela on. Giuratiata sledeče pismo: «Dragi predsednik! Neapeljska proslava in njej sledeti obhodi so zavzeli ogromne razmere, tako da je morala odpasti s sporeda ena točka in sicer moj govor. Ni mi treba omeniti, da sem bil zelo zadovoljen. Ker sem nameraval dati nekaj podatkov o javnih gradnjah, smatram, da jih je treba sporočiti vsaj Tebi v svrhu eventualne objave, če se Ti bo zdelo to umestno. Samo moja uprava je otvorila večeraj 1486 zgradb, od katerih se nahaja 697 v južni Italiji. 2630 stanovanj, ki so se otvorila v Messina, in 1361 stanovanj, otvorjenih v Reggio Calabria računaj pri zgoraj omenjenih številkah kot eno samo javno delo. Med najvažnejša dela prištevam velike vodovode v mestih Lecce, Cagliari in Aquila, 13 manjših vodovodov v Siciliji, pet v Sardiniji, vseučilišči v Messina in Sassariju, poštna poslopja v mestih Trapani, Cosenza, Lecce, Nuoro in Campo Basso, južno pristanišče v mestu Catania, regulacija hudournika Piccone v Bariju in justično palačo v mestu Reggio Calabria.

Ostajam Tvoj vdani Giurati.

Poročila prefektov

Tiskovni urad načelnika vlade sporoča: Iz poročil, ki jih je poslalo 92 prefektov kraljevine, sledi, da se je izvršila proslava 5. obletnice pohoda na Rim povsod v najlepšem redu ter ob ogromni udeležbi navdušenega prebivalstva. Otvoritev javnih del, katere je dovršil režim tekom 5 let, so dale povod velikim manifestacijam soglasja in hvaležnosti napram vladi. Parada legij, naraščaja in organizacije «Ballila» so bile dovršene in so vzbudile splošno občudovanje. Načelnik vlade je izrazil potom on. Turatija stranki, potom generala Bazana nacionalni milici in potom on. Riccija mladinskih organizacij svoje dopajanje nad potekom proslave.

Sorodniki padlih fašistov pri načelniku vlade

RIM, 31. Danes zjutraj je sprejel načelnik vlade sorodnike padlih fašistov, ki so se vdeležili večerajšnje proslave rimskega pohoda v Rimu. Sorodnike padlih fašistov je spremljal in predstavil načelniku vlade on. Turati. On. Mussolini se je z njimi dal časa prisrčno razgovarjal ter je izrazil svoje veselje, da se nahaja v njihovi sredi. «Vaš današnji obisk, je dodal načelnik vlade, »predstavlja najlepši zaključek proslave, ki se je vršila večeraj po vsej Italiji in ki je dokazala, da padli fašisti niso zaman doprinesli svojih žrtev. Spričo tega bosta stranka in vlada ohranili trajen spomin na one žrtve in ne bosta nikoli pozabili na sorodnike onih, ki so žrtvovali svoje življenje za zmago fašistovske revolucije.»

Velik železniški promet

Nocojšnji listi poročajo, da se je tekom večerajšnjega dne prepeljalo na progah državnih železnic 550.000 potnikov več, nego se jih povprečno prepelje v nedeljah. Pri vsem tem pa se ni zgodila niti najmanjša nesreča. Promet se je vršil v najlepšem redu. Proga Bari-Locorotondo, na kateri se je pripetila večeraj železniška nesreča, je namreč privatna proga.

Liktorski sveženj na noveli

RIM, 31. Kakor poroča agencija «Radio Nazionale», krožijo ponekod poškodovani kovinski novci. Ker pomeni poškodovanje državnega znaka, za katerega velja liktorski sveženj, ki je izdoben na kovinskih novcih, po kazenskem zakoniku prestop, se morajo oni novci zapleniti.

Ker namerava generalno ravnateljstvo državnih železnic postopati kot druge državne uprave, je odredilo, naj vse železniške blagajne in železniški agentje zadržijo pokvarjen denar, da se prepreči njegov nadaljnji obtok.

Oni, ki bodo hoteli plačati vozne listke s pokvarjenim denarjem, bodo naznanjeni sodni oblasti.

Letalec Maddalena v Amsterdamu

RIM, 31. Agencija «Roma» poroča, da je poveljnik Maddalena večeraj srečno pristal v amsterdamskem pristanišču. Svojo pot iz Stockholma do Amsterdamu, ki znaša 1300 km, je preletel v 8 urah. Polet je bil radi neugodnih vremenskih prilik, megle in močnega vetra, izredno težaven. V sredo bo poveljnik Maddalena odletel proti Sesto Calende in nato proti Rimu.

Princezinja Vera umrla

RIM, 31. Večerni listi poročajo, da je v Antibu večeraj ob 17. popoldne umrla princezinja Vera Črnogorska, ki je navzlic operaciji, katero sta izvršila pred dnevi dva zdravnika podlegla svoji bolezni. Princezinja je sestra Njenega Velikanstva kraljice Helene. Umrla je v vili des Liseros, v kateri sta umrla tudi kralj Nikola in kraljica Milena. Ob njeni smrti so bili navzoči princ Danilo, princezinja Ana Battemberška, princezinja Helena, sestra pokojnega kralja Petra, profesorja Michelini in Uffreduzzi in razne druge osebnosti.

Atentat na predsednika grške republike

ATENE, 31. Večeraj zjutraj je bil izvršen atentat na predsednika grške republike admirala Konduriotisa. Ko se je admiral po otvoritvi kongresa županov v atenski mestni palači vračal v svoj avtomobil, se mu je približal neki mladenič, ki se je kazal mutestega, in je z znameniti izražal željo, da bi rad izročil predsedniku neko prošnjo. Vrata predsednikovega avtomobila so se zaprla v hipu, ko se je mladenič približal. Tedaj je mladenič nenadoma potegnil revolver ter ustrelil iz neposredne bližine proti predsedniku. Kroglja je razbila steklo pri vratih, preluknjala predsedniku klobuk ter ga lahko ranila na desnem senu.

Atentator je bil takoj aretiran in policijski organi so ga morali braniti pred razjarjeno množico, ki ga je hotela linčati.

General Konduriotis se je odpeljal v bližnjo bolnišnico, kjer so mu zdravniki obvezali rano. Predsednik je bil nato pridržan v bolnišnici, a jo bo bahe lahko zapustil že tekom par dni.

Atentator je 25-letni natakaf Zafiros Gousios, nameščen v neki restavraciji v Larissi. Izjavil je, da je prišel v Atene pred 15 dnevi, z namenom, da se da operirati radi gluhosti. Ker ni imel službe, je sklenil naprositi predsednika za kako pomoč. Odgovorili so mu, naj se vrne čez teden dni. Po tem odgovoru je smatral, da ga predsednik ne bo uslišati, zato se je hotel maščevati nad njim.

Trgovinska pogajanja

med Jugoslavije in Avstrijo

BEOGRAD, 31. Kakor se doznava iz zunanega ministertva, se bodo pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo glede revizije trgovinske pogodbe pričela v kratkem. Jugoslovenska vlada je sporočila avstrijski vladi svoje zahtevo, naj bi se pogajanja vršila v Beogradu.

Iniciativo za pogajanja je dala avstrijska vlada; potekel je namreč rok trgovinske pogodbe med obema državama. Jugoslovenska vlada bo pri teh pogajanjih zahtevala, naj se odpravijo težave, ki so nastale vsled tega, ker je avstrijska vlada povišala uvozno carino na jugoslovenske poljedelske pridelke, ki so tvorili najvažnejši uvozni predmet v Avstrijo. Pogajanja se pričnejo bržkone 7. novembra.

Zunanji minister dr. Marinković je bil danes dalj časa na dvoru, kjer je referiral kralju o raznih vprašanjih svojega resorata. Pred avdijenco je imel daljši razgovor z italijanskim in angleškim poslanikom.

Beograd najame posojilo v Ameriki

BEOGRAD, 31. Notranji minister Velja Vukičević je dovolil beograjskemu občinskemu svetu najetje posojila pri ameriški tvrdki «Cheese National Corporation». Kakor se doznava, se bo pričelo na newyorški borzi že jutri podpisovanje tega posojila.

Priprave za polet New York-Rim

NEW YORK, 31. Italijanski letalec Cezar Sabelli se pripravlja na prekoceanski polet New York-Rim, katerega namerava izvršiti tekom prihodnje pomladi — po vsej verjetnosti v mesecu maju — z letalom, katero je nalašč v to svrhu zgradil inženir Bellanca.

Po svetovni vojni, katere se je Sabelli vdeležil kot letalec pri italijanski armadi, se je preselil v Ameriko, kjer se je pričel pečati s trgovino. Sabelli se je že pričel vezhati za svoj polet, in sicer na letališču Curbiss v bližini New Yorka.

Žrtve oceanske nesreče

RIO DE JANEIRO, 31. Tukajšnji urad «N. G. I.» naznanja uradno, da znaša število žrtev, ki je zahtevala potopitev parnika «Principessa Mafalda», 296. Po računih, ki so izšli iz drugih virov in ki so bili sestavljeni na podlagi prvih naznanil družbe «N. G. I.», da je namreč bilo na parniku 1256 potnikov, pa je zahtevala nesreča 298 žrtev.

Revolucija v Romuniji?

DUNAJ, 31. Po vesteh iz Budimpešte je na Romunskem ba je izbruhnila revolucija. Po teh vesteh, ki pa doslej še niso potrjene ne iz Beograda ne s strani romunskega poslanstva na Dunaju, bi naj bil ministrski predsednik Bratianu že zbežal in se naj bi pristaši prestolonaslednika pripravljali, da čim prej sestavijo novo vlado. Navzlic dejstvu, da so podrobne vesti, ki se nanašajo na revolucijo v Romuniji skoroda neverjetne, izgleda, da je na njih nekaj resnice.

Žrtve viharja v Angliji in na Irskem

LONDON, 31. V petek in soboto je divjal v Angliji in na Irskem silen vihar, ki je zahteval mnogo žrtev ter povzročil ogromno škodo. Po poslednjih vesteh, ki so došle iz raznih centrov, je zahteval vihar 24 človeških žrtev na Angleškem, 37 pa na Irskem.

Letalka Elder pri materi Nungesserja

PARIZ, 31. Večeraj popoldne sta letalka Ruth Elder in njen spremljevalec Haldemann posestila Nungesserjevo mater, ki sta si pripovedovala o občudovanju, katerega gojijo v Ameriki do nje. Nungesserjeva mati se je obema toplo zahvalila za njune tolažilne besede.

Politične beležke

GOSPOD ERIK COLBAN,

ravnatelj manjšinske sekcije tajništva Družbe nacij, pride t dni v Beograd. Tako so nam telefonirali in smo mi objavili v nedeljski «Edinosti», samo da se je pri prehodu skozi več peres in več žic ime premenilo iz Colban v Kolman. Odlični funkcionar se imenuje Erik Andreas Colban. Od poučne strani smo prejeli o njem in njegovem delu sledeče podatke, ki jih radi objavljamo, ker se naše občinstvo živo zanima za vse, kar se tiče Družbe nacij in manjšinskih vprašanj. Gospod Colban je Norvežan in je bil prej v norveški državni zunanje-politični službi. Od junija 1919. je pri tajništvu Družbe nacij. Sekcija tega tajništva, kateri načeluje kot ravnatelj, se imenuje «sekcija za upravne komisije in za manjšine» in ima torej dvojno nalogo. Z ene strani pripravila delo, ki se tiče vprašanj ozemlja Sarre in svobodnega mesta Gdanskga. Oboje, Sarra in Gdansk, vsako po svoje, sta namreč pod vrhovno upravo Družbe nacij. Z druge strani pa sekcija gospoda Colbana sprejema peticije (prošnje, pritožbe) takozvanih plemenskih, jezikovnih ali verskih manjšin ter pripravlja delo sveta Družbe nacij, ki se tiče manjšin, ter tudi dotične informacijske in dokazne spise (takozvane documents). Razume se, da gre tu samo za one manjšine, ki uživajo kot takšne zaščito pozitivnega mednarodnega prava. Prav tako se pa tudi razume, da tega strokovna kompetenca gospoda Colbana daleč čez meje njegove uradne pristojnosti v polje evropskega manjšinskega problema v njegovi celoti. Na svojem mestu in na svojih službenih potovanjih more gospod Colban ta problem v podrobnostih in in blizu študirati, s splošno priznano temeljitostjo in, kar je za tako delikatno stvarno posebnega pomena, z nedvomno objektivnostjo. Zato se pa tudi more pričakovati od gospoda Erika Colbana še mnogo koristnega dela za rešitev evropskega manjšinskega problema, ne samo kot lokalnega problema, — saj je v taki omejitvi skoraj neresljiv —, nego kot obnega problema mirnega in plodonosnega sožitja evropskih kulturnih enot, in je treba zato reči želeti, da bi se gospodu Colbanu tudi čim prej ponudila priložnost, da izpolni pričakovane tistih, kateri ga poznajo in čislajo.

Zadnji politični dogodki v Romuniji - Odmevi aretacije Mainolescu-a

Arektacija bivšega državnega podtajnika pri finančnem ministertvu Mainolescu-a je vzbudila v vsej Romuniji izredno pozornost. Vlada je pozvala k sebi

DNEVNE VESTI

Praznovanje pete obletnice pohoda na Rim

vse glavne urednike bukareških listov ter jim je strogo zabijala, da ne smejo objaviti nikakih komentarjev o tej aretaciji. Pa saj bi komentariji bili odveč, ker romunska javnost itak dobro ve, kakaj je Mainolescu odšel v Pariz in s kakšno nalogo se je vrnil. Vendar pa javnost ne ve, ali se je Mainolescu mudil pri princu Karolu v Parizu iz lastnega nagiba ali na pobudo drugih. Mainolescu je bil že prej enkrat v Parizu, a tedaj ga je bil poslal njegov šef general Averescu. Po njegovem tedanjem povratku je Averescu naglo preduradil svoje načrte. Neodvisni list "Politica" zatrjuje, da se je Mainolescu to pot podal v Pariz po nalogu generala Averescua. Ni gotovo, ali ta trditve odgovarja resnici, dejstvo pa je, da je Mainolescu pred odpotovanjem v Pariz imel daljši razgovor z generalom.

Takoj po aretaciji Mainolescu je vlada ustavila izhajanje njegovega novega glasila "Crain Nou" (Novi kralj). Uredništvo je sicer hotelo menjati listu naslov, toda kljub temu ni policijski prefekt dovolil, da bi list še nadalje izhajal.

Bukareški listi pišejo, da je vlada s svojimi pretiranimi ukrepi proti Mainolescu pokazala, da je izgubila mir in preudarnost, kajti Mainolescu da ni nikak revolucionar ali politični pustolovec. Njeni pretirani ukrepi so dali opozicijskim strankam ugodno priložnost za agitacijo proti liberalni vladi. General Averescu, načelnik ljudske stranke, katere član je tudi aretirani Mainolescu, je že sklical glavni odbor stranke, da bi določil stališče, ki naj ga zavzame stranka v celoti. Na drugi strani je gotovo, da bo tudi narodno-seljaška stranka izrabila to priložnost za napad na liberalce. Tega se je vlada zavedala, zato je preprečevala kongres narodno-seljaške stranke, ki se je imel vršiti v Albi Juliji. Po dosedanjih izkušnjah se da sklepati, da je aretacija Mainolescu samo začetek radikalnih mer Bratiu-ove vlade proti pokretu za prince Karola. Za sedaj je vlada dala koncentrirati v okolico Bukarešte mnogo vojaštva, izdala je mnogo aretacijskih nalogov, ki so bili izvršeni. Med drugimi je bil aretiran tudi bivši predsednik občine mesta Jasaj, ki je dal skrivaj tiskati letake, pozivajoče v ostrih besedah k upor.

Priprave za proslavo desetletne komunistične revolucije v Rusiji. Kakor poročajo ruski listi, se vsa sovjetska Rusija mrzlično pripravlja na proslavo desetletne komunistične revolucije, ki je izbruhnila — kakor znano — dne 7. novembra 1917. Ta praznik bodo praznovali v Rusiji na izredno slavnosten način. Na vseh novih zgradbah, ki morajo biti dovršene do tega dne, se dela brez prestanka noč in dan, dekorativne delavnice imajo mnogo posla z okraševanjem ulic, v filmskih ateljejih se pripravljajo posebni jubilejni filmi, odgovorni sovjetski činitelji pripravljajo govore, ki jih bodo imeli na številnih slavnostnih zborovanjih, konferencah, sejah itd.

Pa tudi drugod se komunistične stranke pripravljajo na to proslavo. Kakor zatrjujejo ruski listi, bodo ob tej priložnosti odposlane iz raznih držav v Rusijo posebne deputacije in spomenice s številnimi podpisi raznih komunističnih prvakov.

Zdi se pa, da v ruski komunistični stranki niso vsi enakega mnenja glede programa proslave. Leninova sestra M. Uljanova piše n. pr. v moskovski "Pravdi", da se povodom proslave desetletne revolucije ne zbirajo samo podpisi za pozdravne spomenice, temveč tudi podpisi za protistrankarske dokumente, ki jih zbira opozicija. Ti dokumenti — pravi Uljanova — sejejo razkol v komunističnih vrstah in dajejo v ljudstvu zaupanje do činiteljev, ki vodijo organizacijo stranke. Uljanova dalje ostro napada opozicijo, ki trdi, da vodi sedanja politika osrednjega strankinega odbora komunistično stranko v propast.

Sodeč po pisanju Uljanove, bodo potemtakem komunisti v Rusiji proslavljali jubilej komunistične revolucije na dva različna načina: Stalinovci z radostjo in slavnostmi, opozicionalci pa z napadanjem min kritiziranjem sedanjih komunističnih voditeljev.

"Treba je razlikovati spomenice od spomenice, podpis od podpisa — nadaljuje Uljanova. — Dočim spomenice nemških proletarcev, naslovljene na delavske mase v Zvezi sovjetskih republik, izražajo mednarodno solidarnost proletariata in streme po zedinjenju vseh komunističnih sil, so spomenice opozicije, naperjene proti stranki, škodljive za komunistično stvar."

Praznovanje pete obletnice pohoda na Rim

Kakor po vseh drugih mestih kraljevine, tako se je tudi v Trstu praznovalo na svečan način peta obletnica fašistovskega pohoda na Rim. Mesto je bilo v zastavah, po ulicah so svirale godbe, javna in druga poslopja so bila zvečer svečano razsvetljena.

Praznovanje se je pričelo z maso-zadušnico za padlimi fašisti, ki se je darovala v cerkvi sv. Antona st. Po tem obredu so se člani fašistovskega direktorija tržaške pokrajinske zveze podali na pokopališče pri Sv. Ani ter so tam položili venec na grob padlih fašistov.

Med tem so se do 10. ure zbrali na trgu «Unità» oddelki fašistovske milice, člani posameznih fašistovskih in mestnih organizacij, sindikatov, šolska deca in meščanstvo. Poveljnik 6. cone faš. milice gen. Adolfo Mozzoni je nagovoril zbrane oddelke, naglašal pomen praznovanja pete obletnice in zaprisegel nato prve fašistovske nabornike. Milica in naraščajniki so defilirali pred svojim poveljnikom in pred zastopniki oblasti, nakar se je storil spreved, ki je krenil po korzu proti gledališču «Rossetti».

Predstavniki oblasti so se s trga «Unità» podali na sedež tržaške fašistovske federacije, kjer so prisostvovali odkritju in blagoslovitvi spominske plošče, posvečene padlim fašistom. V gledališču «Rossetti» je kot uradni govornik nastopil on. De Stefani, katerega je predstavil zborovalec tržaški pokrajinski tajnik inž. Cobol. On. De Stefani je pozival zbrane fašiste, naj delujejo za veličino nacije. Govorniku so zborovalci burno ploskali.

On. De Stefani si je nato ogledal svetilnik Zmaga in se udeležil poznejše častnega kosila v Liktorski dvorani. Tega kosila so se udeležili tudi zastopniki vseh mestnih oblastev ter poteštati in fašistovski politični tajniki tržaške pokrajine.

Drž. podtajnik en. Savich v Trstu

Včeraj je prišel iz Rima državni podtajnik v finančnem ministrstvu on. Savich. Tekom dopoldneva se je razgovarjal s prefektom comm. Fornaciarijem in s fašistovskim pokrajinskim tajnikom inž. Cobolom.

URNIK ZA TRGOVINE IN INDUSTRIJSKA PODJETJA POVODOM PRAZNIKA

Danes, na god vseh svetnikov, se zaprejo trgovine ob 13. uri, za jutri, na Vseh vernih duš dan, pa ostane v veljavi naveden urnik. V četrtek, na praznik tržaškega patrona sv. Justa, se zaprejo trgovine ob 13. uri, dočim bodo v petek, 4. novembra, odprte ves dan. Ta dan bodo tudi vsa industrijska podjetja redno obratovala. Kovinarska industrijska podjetja na dan 1. novembra ne bodo obratovala, pač pa bodo obratovala dne 3. novembra ves dan. Enake določbe veljajo tudi za gradbena podjetja. Vsa druga industrijska podjetja, ki nimajo na podlagi delovne pogodbe že določenih praznikov po civilnem koledarju, ali pa imajo praznik na dan 28. oktobra, ali pa oba dneva, bodo redno obratovala na dan 4. novembra in bodo praznovala dan 1. novembra.

Na dan 28. oktobra, in drugi božični praznik namesto dne 4. novembra.

Iz tržaškega življenja

Nepreviden motociklist podri in usmrti starca

Nesreče, povzročene po avtomobilu in motociklu, so v zadnjem času na dnevnem redu in čisto imajo prevzelo žalostne posledice. Temu je vzrok pred vsem neprevidnost šoferjev, ki se ne zmenijo za cestne pravilnike in čisto drve s svojimi avtomobili kot da bi jih sam peklenšček podil.

Ena takšnih nesreč se je dogodila v nedeljo popoldne v Storžar pri Sežani. To pot ji je bil žrtve 73-letni kmet Ivan Može, stanujoč v Storžar št. 72. Okoli 15. ure se je Može odpravil z dvorišča Bje-karjeve gostilne, kjer je nekaj časa prisostvoval igri na kroglo, proti domu. Pa komaj je stopil na cesto, je pridrvel motocikel, ki ga je vodil mlad možič in na katerem je sedela zadaj še neka ženska. Predno se je starček zavedel nevarnosti, je že ležal nezavesten v cestnem prahu, motocikel pa se je zaletel v zid ob cesti. Dočim je ženska radi močnega sunka zletela z motocikla in se pri tem po-bila, je njen spremljevalec ostal nepoškodovan. Očividno se je mož

Samomor vojaka

V nedeljo popoldne so ljudje našli na neki gmajni pri Bazovici za grmom truplo vojaka, ki je imel prsa vsa okrvavljena; poleg njega je ležala vojaška puška. — Kakor se je dalo sklepati po legi trupla, je nesrečni izvršil samomor. To so tudi ugotovili orožniki, ki so bili obveščeni o žalostnem odkritju in so kmalu potem prišli na lice mesta. V samomoru so spoznali 20-letnega prostaka Josipa Dagrja, rodom iz Isole v Istri, dodeljenega 2. stoj-niji 152. pešpolka. Nesrečni mlad-si je bil vzel življenje baje radi neuspešne ljubezni. Njegovo truplo je bilo po obvestenju izvidu prepeljano v mrtvašnico tukajšnje bolnišnice.

Dva samomorilna poskusa

33-letna Venusta Cingolani, stanujoča v ulici Industria št. 53, je te dni zvedela, da se njen mož, ki se je pred več leti izselil v severno Ameriko, najbrž ne bo več vrnil. To jo je tako potrla, da je v hipnem obupu sklenila končati z življenjem. V ta namen je izpi-la nekoliko octove kisline, razredčene z vodo. Neka sosedka, ki je kmalu potem zaznala, kaj se je zgodilo, je poskrbela, da je pri-hitel na lice mesta zdravnik rešil-ne postaje, ki je Cingolani-jevi izpral želodec ter jo dal nato pre-peljati v mestno bolnišnico. Nje-no stanje pa ni nevarno in če ne nastopijo kake komplikacije, bo ženska okrevala v par dneh.

Iz OKROŽNIC GORIŠKE PRE-FEKTURE

Niž ve novih trgovskih dovoljenj

Na podlagi ministrskih odred-b zabičuje goriška prefektura po-teštatom, da smejo podeliti nove trgovske licence le v slučajih nu-jnih in jasnih potreb. Pri izdaji ali pa odbitju licence morajo poteš-tati zaslusiti prej nalašč zato imo-vano komisijo.

Izpitni za učiteljske agente (dacarje)

15. in 16. novembra se bodo pri prefekturi vršili izpiti za dacarje. Letna obnovitve obrtnic za javne lokale (gostilne, kavarne, hotele itd.), za dovoljenje igre, za posebna dovoljenja prodaje močnih alko-holnih pijač.

Do 31. decembra morajo biti ob-novljene licence za javne lokale, dovoljenja za dovoljene igre, po-sebna dovoljenja za prodajo na drobno alkoholnih pijač.

Do 31. decembra morajo biti tu-di obnovljena dovoljenja za po-daljšanje urnika, dovoljenja za oddajanje sob ali pa mebliranih stanovanj v najem.

Do 15. decembra morajo pote-štati pobrati vsa dovoljenja za:

- a) javne lokale (gostilne, kavar-ne i. t. d.),
- b) dovoljene igre,
- c) prodajo, močnih alkoholnih pijač,
- d) podaljšanje urnika.

Občinski uradi morajo nato se-staviti razvidnico vseh obratov v občini, s sledečimi označbami:

- a) Priimek in ime lastnika,
- b) Kraj kjer se nahaja obrat,
- c) Vrsta obrata (hotel, kavar-na, bar, gostilna, Krčma, beznica, pen-sion, zasebni krožek,
- d) ali je lastnik obrata poobla-ščen voditi obrat potom druge o-sebe, kar imera biti razvidno iz dovoljenja ter v tem slučaju nave-sti priimek in ime te osebe,
- e) ali je posebej za prodajo likerjev, ki vsebujejo visok odsto-tek alkohola,
- f) ali je bilo lastniku dovoljeno podaljšanje urnika;
- g) ali ima dovoljenje za dovolje-ne igre.

En izvod razvidnice dobi pa kv-stura obenem s sledečimi listina-mi:

- a) navadne licence za obratova-nje (ni treba prošnje za obnovi-tev),
- b) posebna prefekturna dovo-ljenja (ni treba prošnje za obnovi-tev),
- c) dovoljenja za podaljšanje ur-nika s tozadevnimi prošnjami za obnoveitev, spisanimi na kolkova-ni pohi za dve liri,
- d) dovoljenja za dovoljene igre s tozadevnimi prošnjami,
- e) denarna nakaznica za toliko kolevov po L. 3., kolikor je na-vadnih licenc, posebnih prefekturnih dovoljenj, in dovoljenj za do-voljene igre,
- f) toliko potrdil registrskega u-rada, kolikor je posebnih dovo-ljenj za obnoveitev, v potrdilo izvr-šnega plačila predpisane obnovi-tvene pristojbine,
- g) toliko tiskovnin za dovoljenje dovoljenih iger, kolikor je dovo-ljenj, ki jih je treba obnoviti,
- h) toliko tabel prepovedanih iger, kolikor je prošenj za dovolje-nja.

Do 31. decemb. stopijo v veljavo nove vrste tiskovine za dovoljenja dovoljenih iger in pa za tabele prepovedanih iger.

Tiskovina za dovoljenje dovo-ljenih iger je povržena koleku za

neležli so se ga pri Sv. Ani, ka-mor so peljali oglje nekemu tr-govcu. Radi silnega sunka se je voz prevrnil in trije oglarji so zleteli na cesto. Pa se je tudi to pot izkazala resničnost tistega znanega pregovora o pijancih; vsi trije so jo namreč izkupili z neznačajnimi praskami in bunka-mi. Dobili so potrebno pomoč v

mestni bolnišnici, kamor so bili prepeljani z avtomobilom rešilne postaje in kjer so jih pridržali, dokler se ne streženo. — Tovorni voz je radi sunka precej polomil, en konj je poginil. Voz je bil last tavrake Guerrino Marcon, ki ima svojo skladišča v ulici S. Anasta-sio in pri kateri so bili trije oglar-ji zaposleni.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Praznovanje pete obletnice pohoda na Rim.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je bil on. Dino Al-fieri. Po končanem govoru, v ka-terem je govornik proslavil pohod na Rim in se spomnil večkrat Duceja, se je spreved razvil po mestu — po Corsu. Tam je bila pred ljudskim vrhom, v bližini Tr-govskega doma, postavljena tri-buna, kjer so stali inž. Caccese, on. Alfieri, sen. Bombig ter druge osebnosti, mimo katerih so kora-kale čete ter ostala zastopstva, ki so se nahajala na slavnosti. Svi-ralo je več godb, med njimi tudi dve vojaški. Nad mestom so pluli neprestano aeroplani, sklenjeni v različne vrste. Popoldne se je spre-vod končal.

Vse glavne ulice po Gorici so bile v nedeljo, 30. oktobra, ob priliki pete obletnice pohoda na Rim, okrašene z zastavami. Na trgu Cesare Battisti so se okrog 10. ure dopolnile jele razvrščati miličar-ske čete, balila, avanguardia, pic-cole Italiane, podeštati iz vseh ob-čin goriške pokrajine ter posa-melzni sindikati. Govorila sta zbra-nim četam politični tajnik goriškega fašja inž. Caccese, ki je po-zdravil drugega in glavnega go-vornika, kateri je

pa oprostite. Državni pravnik je za oba obtožnika zahteval oprostitev. Branila sta odvetnika Tonkili in Mašera.

OSLAVJE

Himen. Preteklo soboto se je v naši vasi poročil učitelj Anton Adolf Hočevar z gospodično Kristino Sedečič. Častitamo!

CERKNO

Premeščanje. Na mesto finančnega maršala Vezzanija Franca, ki odhaja, je nastopil službo podporočnik Anton Santoro iz Messine.

VRTOJBA

Pčzar. Pri Arton Ivanu v Vrtojbi št. 155 je izbruhnil v nedeljo večer okoli 10. ure požar. Doma je bila sama gospodinja z otroci, ker mu je delo nekje v hribih. Deset minut predno je izbruhnil požar je slišala gospodinja nek sumljiv šum okoli hleva. In res, nekoliko minut kasneje jo je nenadno svet ognja potrdil v njenem sumu. Ves hlev je bil v ognju. Prileklo so sosedje in rešili družino iz ogrožene hiše ter živino iz gorečega hleva. Arton trpi občutno škodo, ker mu je hlev popolnoma zgorel in mu je bila tudi pri reševanju iz hiše povročena obilna škoda. Tako mu je izginilo tudi obilo denarja, shranjenega v knjižnici. Proti koncu so prihitali na pomoč še ognjegasci iz Gorice, ki so pa bili kmalu odpoklicani v Mosso. Splošno mnenje vsega prebivalstva je, da je bil ogenj zanesen od zlobne roke. Zato je splošno želja, da bi se dognalo, kdo je storilec.

COL PRI VIPAVI

Naša vasica, ki je prislonjena na Kolik, prav gori na sedlu ob zelo prometni cesti, ki vodi iz Ajdovščine v Idrijo — živi večinoma samo od gozda. Kar je revnejših delavcev delajo po gozdu bodisi pri sekanju drv, bodisi pomagajo oglatjem. Kar je pa takih ki premorejo vprežno živino, vozijo drva in hlode v Ajdovščino na postajo. Letos pa s tem ni veliko zaslužka, ker so drva zelo poceni. Drva sveža in na postajo v Ajdovščino pripeljana se prodajajo po 4 do 5 lir kvintal. Suha drva se prodajajo dražje, in sicer 7 do 8 lir kvintal. Jako po ceni so pa hlodi, ki se prodajajo od 60 do 70 lir kub. meter. Vendar se upa, da bodo drva v kratkem dražja, zlasti ker je zima pred vratni. Takrat bomo tudi v naši vasi več zaslužili.

Znanost in umetnost

Naše nebo v novembru

Solnce se niža tudi v novembru dalje na nebesnem svodu. Niža se seveda samo za opazovalca na severni poluti, za opazovalca na južni poluti pa se, čim dalje viša. Od kod pa izvira to višanje in nižanje Solнца?

Zemlja se vrti okoli svoje osi in se suče ob enem okoli Solнца. Tirična Zemlja okoli Solнца leži v eni ravnini in sicer ima obliko elipse. Zemeljska os pa ne stoji pravokotno na tej ravnini, temveč je precej naklonjena proti njej, namreč za 23° 27' 10.4" ali okroglo za 23½°. Ta naklonjenost je skozi vse leto vedno enako visoko.

Ako ne bi bila zemeljska os naklonjena proti ravnini, v kateri se suče okoli Solнца, bi Solnce bilo za vse opazovalce na Zemlji vedno enako visoko na nebu; za severnejše opazovalce na severni polubi nižje kakor za južnejše, za opazovalce na polutniku pa najvišje, namreč v zenitu ali temenišču, toda na enem in istem kraju na Zemlji bi bilo skozi vse leto vedno enako visoko.

Sličen bi bil pojav, ako bi sicer zemeljska os bila vedno enako naklonjena proti ravnini ekliptike (to je tirnice okoli Solнца), ako bi pa obenem ob-

držala tudi vedno enako lego napram Solncu. Za eden in isti kraj na Zemlji bi stalo Solnce vedno enako visoko, toda sedaj ne bi imeli prebivalci na polutniku prednosti, da bi bilo zanje Solnce najvišje, namreč v zenitu. To prednost bi lahko imeli prebivalci katerekoli širine (pri omenjeni naklonjenosti Zemlje od 23½° severne do 23½° južne širine), pač po legi zemeljske osi napram Solncu. Ker pa smo predpostavili, da se ta lega tekom leta ne izpremeni, bi imela vedno ista širina to prednost.

Zemeljska os pa spreminja svojo lego napram Solncu, kajti kakor smo že omenili, ona se pomiče vzporedno sama s seboj. Radi tega imajo tekom leta vsi kraji na Zemlji v ravnokar omenjenem pasu okoli ravnika, ki je med severnim in južnim obratnikom, po dvakrat na leto Solnce v temenišču, obratnika sama pa enkrat.

21. marca in 23. septembra kaže Zemlja enako velika dela južne in severne poloble proti Solncu. Na polutniku imajo tedaj Solnce v zenitu. Povsod na Zemlji je dan enako dolg kakor noč (Pomladansko in jesensko enakonočje).

Od 21. marca dalje je severna poloba Zemlje čim dalje bolj obrnjena proti Solncu, južna poloba pa od Solнца. Solnce stoji v zenitu za opazovalce, ki so severnejši od polutnika. Za vso severno poloto se Solnce viša na nebu, dan se daljša in noč se krajša.

21. junija je Solnce najvišje (za opazovalca na severni polobi); v zenitu stoji na severnem obratniku. Za vso severno poloto je dan najdaljši, noč najkrajša; za južno poloto pa obratno. (Poletni solnični obrat ali solsticij — kres).

Po 21. junija se Solnce zopet niža; po vrsti stoji zopet v zenitu za vse kraje od obratnika do polutnika. Dan se krajša, noč se daljša.

23. septembra stoji Solnce v temenišču prebivalcev na polutniku: dan je enako dolg kakor noč za vse zemeljske prebivalce, na severni in na južni poluti.

Od 23. septembra do 21. decembra se Solnce za severno poloto dalje niža, kajti sedaj je ta polota obrnjena od Solнца, južna polota pa k Solncu. Dan je čimdalje krajši, noč čimdalje daljša.

21. decembra pa je Solnce najnižje; noč je najdaljša, dan najkrajši. (Zimski solnični obrat ali solsticij).

Po 21. decembra se Solnce zopet višje vzpenja na nebu. Solnce se nahaja v novembru v zadnji ravnokar omenjeni fazi. Niža se čimdalje na nebu: od 14° 12' ob začetku novembra do 21° 32' južno od ravnika ob koncu meseca.

Dolgost dneva se skrči pri tem od 9 ur 54 minut na 8 ur 34 minute.

Za opazovalca v Trstu gre Solnce skozi poldnevnik: 1. novembra ob 11. uri 48 min. in 37 sek., 15. novembra ob 11. uri 49 min. 27 sek. in 29. novembra ob 11. uri 53 min. in 2 sek.

Solnce stoji v drugi polovici meseca v znamenje Strelca, nahajalo se bo tedaj v bližini ozvezdja Škorpionja. V prvem delu meseca pa bo v ozvezdju Tehtnice.

Luna. Prvi krajec bo 2. novembra ob 16. uri 16 min., ščip 9. nov. ob 7. uri 36 min., zadnji krajec 16. nov. ob 6. uri 28 min. in mlaj 24. nov. ob 11. uri 9 min.

Najnižje na nebu bo Luna 13. novembra in sicer 24° 57' južno, najvišje pa 27°, namreč 25° 25' severno od polutnika.

Luna bo v perigeji, to je v najmanjši oddaljenosti od Zem-

lje, 8. novembra ob 16. uri, v apogeju ali v največji razdalji 21. novembra ob 8. uri. Najmanjša razdalja bo znasala 357.520 km, največja 406.070 km.

Planeti: Merkur bo skoro skozi ves mesec neviden, le proti koncu meseca se nam bo prikazoval v jutranjih urah tik pred solničnim vzhodom. V prvi polovici meseca in sicer 10. novembra ob 7. uri je namreč Merkur v notranji konjunkciji, to se pravi Merkur se nahaja tedaj med Zemljo in Solncem. Tega dne gre Merkur preko solnične ploskve. Ta pojav bo tudi pri nas viden in sicer neposredno po solničnem vzhodu. Opazovati se bo dal z boljšim daljnogledom, pred katerega moramo seveda radi solnične svetlobe držati otemnjeno steklo.

Venera vzhaja dobre 4 ure pred Solncem in se bo torej lahko občudovala kot Danica. V drugi polovici meseca bo imela obliko (fazo) podobno Luni ob zadnjem kraju in se bo dal tedaj izslediti s prostim očesom celo v opoldanskih urah.

Mars je neviden.

Jupiter bo še dalje izobno viden, dasi bo ob solničnem zatonu še visoko na nebu in bo zahajal že ob 1. uri zjutraj. Nahajal se bo v ozvezdju Rib.

Saturn zahaja že pol ure za Solncem in bo radi tega neviden.

Od planetov, ki jih ne vidimo s prostim očesom, bo Uran viden v prvi polovici noči v ozvezdju Rib, Neptun pa bo v ozvezdju Leva, in sicer bo 1. novembra zelo blizu sijajne zvezde Alfa tega ozvezdja, ki je znana tudi pod imenom Regulus.

Med 13. in 18. novembrom bo posebno živahen roj Leonidov, to je kresnic, ki imajo svoj radijant ali izhodišče žarenja v ozvezdju Leva.

Ozvezdja. 1. novembra bomo videli ob 21. uri (15. novembra eno, 30. dve uri bolj zgodaj) sledeča ozvezdja na nebu: v temenišču: Kasiopeja in Andromeda; proti severu: Keleja, Mali voz, Zmaja in Veliki voz; proti vzhodu: Voznika, Bika; Orijona in Dvojčke; proti jugu: Pegaza, Vodnarja, Ribe, Delfina in Kozoroga; proti zapadu: Labuda, Orla in Liro. L. Č.

FRANCE BEVK: "ZNAMENJA NA NEBU"

Prva knjiga: "Krvavi jezdec"

Razvojna črta Bevkova gre nazvor. Medtem ko ga je doslej zanimala predvsem človekova usoda, kot individualno tipiziranega bitja, je sedaj vedel sintetično združiti posamezno človeško gorje, človeško borbo, človeške strasti, hotenja, želje, hrepenenja, mržnjo, veselje iz usode celega naroda. V usodi tu nastopajočih figur se živo odraža njihova lastna osebnost, ki je enotna, otipljivo dojeta in samobitno orisana, tako da ima sama na sebi smisel življenja in upravičenost udeleževanja, obenem se pa kot druga tudi samostojna poteza zrcali bitnost večje edine. Vzlic tej drugi, samostojnosti imamo pa vtis, da vsi ljudje govorijo in delajo v svojem lastnem imenu, dasi je celo njihovo delovanje povzročeno in usmerjeno od njihove okolice, od razmer, ki so za to dobo splošno veljavne. Glavno zanimanje pri Bevku je še vedno poedinec in bolj postranskega pomena mu je milje. Vedel pa je vsakemu elementu odkazati primeren in dovolj obširno mesto in vse elemente pravilno zapletil medseboj, vedel se je za vse dovolj zanimati in stvoriti iz vsega živo in verodostojno sliko. Bevk ni zgodovinar, ki bi se zapletel globoko v razne arhive in nam takorekoč prevajal stare listine iz raznih jezikov v naše moderno slovensko narečje. Ti arhivi, ta zgodovinska resnica so verodostojni in pravilno dognani, a Bevku slu-

žijo v tem slučaju samo za okvir dejanju, kot primerno in edino mogoče ozadje, na katerem naj se živahno odražajo po zakonu mogoče kazniva dejanja, a po vesti ali pa po človeškem v človeku popolnoma razumljiva in v mnogih ozirih prosta vsake dejanske krivde. Tragična krivda leži v tem, da se človek odloči za dejanje, ker mu to narekuje njegova individualnost, ki ne more biti v skladu z vladajočimi nazori, z vladajočo socialno ureditvijo. Človek je pač človek in v svojem hotenju skozi vse veke enak. Ravno v tem, da delujejo ti ljudje iz svoje osebnosti ven, povzroča pri Bevku pravo tragiko. Ljudje so orisani preko realnosti, mogoče celo nerealno, a so verjetni. Razvoj Tonišev bi v resnici najbrž ne mogel obstojati, toda Bevk nas prepriča, da je to umetniško mogoče in nam dosledno poda porajanje malega Toniša, čudaka, samotarca — v svojevrstnega moža. Okolica, v kateri je živel, ga mora takega napraviti. Vpliv okolice je pa le naravno nakazani človek pride še le miselnost na to, porajanje se vrši kot pri vseh v Toniševi duši, v duši Anice in Urške, v duši blazne Agate, da v duši še nerazvitih otrok, Urškinem in Aničinem. Med tem romanom in romanom "Kresna noč" je rahlo sorodstvo. Tu in tam imamo zgodovinsko ozadje, a v prvi vrsti nas zanima človeška usoda. V "Kresni noči" pa je zgodovina tako malo naznačena, da mnogokrat pozabimo, v kateri dobi se pravzaprav dejanje vrši. Edino le naš razum nam more dopovedati, da so to dejanje v tej obliki izvršili lahko samo v naznačeni dobi, da je pa drugače vse to možno v tseh dobah. V "Krvavih jezdecih" je pa dejanje tako prepleteno z zgodovinskimi dogodki in je v svojih vidnih prikazih in v svojem logičnem zamisleku takšno, da je mogoče samo v tej dobi in nobeni drugi. Vsaka misel, vsak običaj, način mišljenja in govorjenja glavnih junakov je takšno, da je skozi in skozi vezano na zaton trinajstega do polovice štirinajstega stoletja. Po notranji obliki "Kresne noči", po načinu prikazovanja, po zamisleku in oblikovanju snovi, sem moral reči, da je bilo to dobro. Radi neprilicnosti, radi koncizne, verjetne, tesne, smiselne združitve zgodovinskih razmer z notranjim življenjem junakov "Krvavih jezdec" moram tudi tu opomniti, da je Bevk vse prvine tukajšnjega oblikovanja združil v eno samo celoto, ki je z vseh vidikov razumljiva in tako zložena, da ne opazimo nikjer nobene razpoke, nobenega naglega prehoda od splošnosti k posamezniku in obratno. Kot sem trdil v predidčem, da je v tej knjigi sinteza splošnočloveškega s posameznočloveškim, ker je pač posameznočloveško veren izraz splošnočloveškega, tako lahko trdim, da je to delo sinteza vsega dosedanjega Bevkova. Preko "Muke gospe Vere", "Jakca in njegove ljubezni", "Kresne noči" se je razvil do "Krvavih jezdecov". Vmes so še vsa ostala njegova dela, pa bodisi tudi razni kratki feljtoni. Lahko ugotovim, da napreduje hote v tej smeri. "Krvave jezdec" smatram radi dela samega in radi te sinteze za njegovo najmočnejše delo. Pridelilo je na osebnosti pomena in na pomembnosti ideje.

Ideja tega dela se nahaja v večnosti človeške duševnosti, bodisi v njenem celotnem izrazu, skupni tvorbi vseh prvih človeškega, pa naj se nahajajo v človeku ali izven njega, kakor tudi v izrazu vsakega posameznega člana te skupnosti. Nahaja se v večnosti človeške borbe, nezadovoljnosti z že doseženim, v trpljenju in bolesti, v borbi med dobrim in zlim pri posamezniku in nad posamezniki. Dobro in zlo se bori, zmagata, zmagata zlo, a zmagata tudi ideja o večnolepem in dobrem. Ideja tiči v prirodnosti, v elementarnosti človeških nagonov in človeka obdajajoče prirode. Dobi mo jo v kontrastu človeške individualnosti s splošnostjo, pa tudi če bi bila ta splošnost njemu enaka. Vzlic enakosti pri ljudeh, so med ljudmi in v posamezniku razlike.

(Dalje na IV. strani)

„AUGUSTUS“
32.500 ton — 4 motorji — 4 vijaki
NAJVEČJA TRANSATLANTIČNA MOTORNA LADJA SVETA.
NAJVEČJA LADJA ZA PLOVO V JUŽNO AMERIKO.
OTVORITVENO POTOVANJE:
Iz GENOVE 10. NOVEMBRA 1927 — Iz BARCELONE 11. novembra
Genova-Rio Janeiro: 11 dni — Genova Buenos Aires: 14 dni
NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA

Marija Sluga roj. Ban

je danes po kratki bolezni mirno v Gospodu preminula.

Zalutjoči soprog Frano in otroci ter zet in neveste naznanjajo to tužno vest vsem prijateljem in znanjem.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v sredo, 2. novembra ob 15.30 iz mestne bolnišnice.

Odlik. popr. podjetje Nuova Impresa Corso V. E. III 47

ZAHVALA

Podpisana se zahvaljujem vsem, ki so ob nenadni smrti pokojnega gosp. župnika

CVEJNA

izkazali svoje sožalje in svojo ljubezen. Posebno se zahvaljujem pred. generalnem vikarju g. Slavcu za govor in spoved, vsem več. g. duhovnikom za obilno spremitvo, g. potesta, učiteljem in šolski mladini, pevcom iz Borša, Ricmanj in Lonjerja za ginitljive žalo tinke, vsem darovalcem venec in cvetja, vsem sosedom, ki so v zadnji sili pomagali in vsem bližnjim in daljnim udeležencem pogreba.

Bog bodi vsem stoterni plačnik.

BORŠT, 31. oktobra 1927.

Zalutjoči sestrična:

Ivanka Hanuš.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 1441

HISA na prodaj, 12 m dolga, 6 m široka, dve nadstropji, pritličje, podzemeljska klet, pri hiši vrt, trte in sadno drevje, 1200 m². Tržiš (Mondalfone) Crociera št. 114. Posredovalci izključeni. 1491

G. TEMIL
GORICA - Via G. Carducci št. 6
Dilaverica - Dolavica.

FERRO CHINA PIGATTI

Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDECI in za OKREVANJE
LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

Predno se odločite za katerikoli nakup obiščite
SKLADIŠČE POHIŠTVA
ALESSANDRO LEVI MINZI
Trst, Via Rettori 1 (Piazza Rosario) in Via Malcanton 7-13.
Naše cene ne poznajo konkurence. (1101)

PODLISTEK

Črni lovec

Zgodovinski roman iz kanadske prošlosti (34)

Spisal James Oliver Curwood
Prevel France Magajna.

«Samo zato sem prišla sem,» je dejala, «da pojdeva skupno nazaj.»

«Toda če prosil — mu je li mogoče odrediti?»

Globoka zmedenost se je pojavila v Aničinih očeh. «To bi bilo — nevljudno. David! Vsekakor pa, če želiš...»

«Ne! Saj zlega ne namerava. Zdaj ne dvomim več toliko nad njegovim prijateljstvom. Umeti ga pa še vedno ne morem. Poskusam, a ne morem.»

«Umel bi ga, ko bi imel moje oči,» je šepetala Anica in ko se je David ozrl v njene oči, je videl v njih toliko mehke ljubkosti, da se je moral krčevito krotiti, da je ni tu, kjer je stala, poljubil vpricho vseh.

Do časa Aničinega odhoda je Bigot posvečal svojo pozornost največ Davidovi materi in neznost ter obzirnost, ki jo je kazal pri tem, je zvalila porogljiv smehljaj na obraz de Peana.

Ko sta se končno Bigot in Anica napotila proti domu, je de Pean zaostal za njima. Ob robu gozda je Anica pomahala z roko Davidu v pozdrav. Smehljaj se je, a v globini njegovega srca je ležalo nekaj težkega, ki ga je morilo in davilo.

«Srečen človek ste,» mu je dejal de Pean in ga prijateljsko potrepil po rami, «ker je srce najljubkejšega bitja, kar sem jih še videl, Vaše in z njim prijateljstvo François Bigota. V nebo vas bo-

sta dvignila. Jaz pa, ubogi Hugues de Pean, mestni glavar v Quebecu, mislim vtasih, David, da me morate ljubiti, ker sem izustil tiste tako plodonosne besede pri tolmunu!» Po teh besedah je, zvest gospodarju, ki mu je poklonil gospodarstvo in moč, prvo za svojo lastno, pomagal Davidu spravljati domov preostalo koruzo.

V gozdu, ogretem po solncu, ki je tonilo na zapadu, je ob strani Anice stopal Bigot. Kakor da ga je obšlo otočno razpoloženje, je nekaj časa zamišljen molčal. Končno se je s kratkim smehom vzdramil in vlovil deklico za roko.

«Odpustite mi, Ana,» je rekel. Kaj si morete neki misliti o človeku, ki dopusti, da ga sanje odtegnjejo, čeprav samo trenutek ali dva, od tako sladke ljubkosti ob njegovi strani? Čudno je, da hočem sanjati vselej, ko sem z Vami. Ali morete uganiti zakaj?»

«Ne,» je odvrnila Anica plašno. «Zato, ker zame ste vi srce in duša in življenjski dih Nove Francije. Vaša lepota, vaša čistost, vaš ljubezen do domovine, ki nadkrijuje vse drugo, to so stvari, ki kličejo pred moje oči prikaze o slavi domovine, ki sem si jih bil ustvaril in ki jim tako želim uresničenja. V vas, Anica, čutim dih ravno teh misli in navdihnenj. Kakor vaša brezmadežna lepota se dviga domovina iz divjine teme in dvoma! Za tisto uro, če bi jo mogel pospešiti, bi z veseljem žrtvoval svoje življenje.»

V trenutkih svojega najvišjega licemerstva, je bil Bigotov glas tako poln ginjenosti in odkritosrčnosti, da je segal do dna duše. Z burnim utripanjem se je Aničino srce odzvalo njegovemu vzvišenemu čustvu, ki je bilo videti, kakor da je razburilo in razgibalo vse življenjske sile v njegovem telesu.

Njegova roka, v katero je Bigot

položil njeno in kjer jo je pustila počivati, je trepetala. V tistih trenutkih je Anica popolnoma pozabila nase in na svojo bližino z njim, katerega dušo je gledala na oltarju Nove Francije. Ni se zavedala svoje ljubkosti, radi katere se je Bigot moral z vsemi silami premagovati, da je ni onečastil, in to le zato, da jo bo pozneje tem gotovje imel vso. Črno hinavstvo v njegovem srcu je padalo na njena ušesa mehko, kakor bela resnica in vzbujalo v njej odgovarjajoče vznichenje. Da je njegova roka nežno objemala njeno, je komaj opazila, in da so njegove oči, ki so zle navzdol na prelepo igranje solničnih žarkov v njenih laseh, žarele z mislijo, ki bi jo spravila v grozo, ni mogla videti.

«Za Boga in za kralja,» je govoril, kakor da je za trenutek ponovno pozabil nanjo. «Za kaj drugega naj se človek na tem svetu še bori? To — ali pa samostansko življenje, sveto, angelsko, blaženo! Kaj zato, če strupeni jeziki dosežejo svoje namene? Oh, mnogo jih je, ki pozablajo, da je Apostol rekel o sebi, da je križan na svet in svet je križan nanj, pa vendar uživa najvišjo radost. Tako radost bo tudi moja, Ana, če bom ob svoji poslednji uri, ko bom umiral, vedel, da je Nova Francija varna. In vi, vi ste tisti, ki mi dajate novega navdihnenja, da morem nadaljevati svoje veliko delo v tej smeri!»

«Vesela sem, če je to res,» je šepetala Anica.

«Resnično je — tako resnično, da na tem svetu ne bo Francis Bigot nikoli dovolil, da pride kaj med vas in vašo srečo in ono veliko sveto nalogo, ki čaka tako blitje kot ste vi, da namreč pomagata uresničiti moje sanje o Novi Franciji. Resnica, ki je v tem, je vzrok, da sem danes onesrečil Davida, ko vas mesto njega spremiljam domov. Moje srce me sili, da vam zaupam stvar, ki se jo skoro bojim razodeti.»

Anica je molčala.

Bevk je postavil dejanje v okvir preprostitih besed "Razodetja" in suhoparnosti naštevajanja zgodovinskih dogodkov. Prvo je vidno, ker zveni duša omenjene knjige. Drugo pa je samo posredno vidno. Opustil pa je slog i prvega i drugega in prešel v svoj lastni slog pripovedovanja, ki je čisto svojevrstno Bevkovo: kratak in v kratkosti vse obsega. Zgradba zopet scenična. Niso si vsi prizori enaki po svoji lepoti. Čim bolj se približuje prirodnosti, da celo primitivnosti prirode ali pa skvarjenosti prirode, ki je tudi primitivna po svoje, tem bolj je. Prizori Toniša v prirodi, v samotni, v družbi z izborno, pripovedovanje o Izboru, prizori Toniša z Anico in Urško, besenjenje Stefana, smrt blazne Agate so lepi kot ostali. Najmočnejši se mi zdi oni prizor, v katerem umira in umre blazna Agata in kar se vrši tik za tem, a ta ni najlepši. Najlepši po svoji notranji vrednosti, po prirodnosti in pravilnosti čustvovanja in nagonsko-miselno izproženem iskaniu nove matere svojemu otroku, pri čemer dobi Anico mrtvo, ker jo je dvojen zločin in ljubosumnje spravilo s sveta, se mi pa zdi oni, ko rama Toniš najprej z enim otrokom k Anici in ko se pozneje vrača z dvema in po smrti Aničinega otroka samo se z enim in z Živko v svojo domačijo, v gore. Prave končne sodbe o delu ne morem se izreči, ker delo še ni celotno; smiselne konca, kot smo jih vajeni pri Bevku, še ni. V celoti trdim za to knjigo, da je zgradba dobra. Figure so dovolj krepko individualno podane. Za razvoj manj važne, a za razumevanje potrebne osebe, so tipizirane.

Mojstrsko nam slika Bevk elementarno prirodnost v vsej njeni divjosti, veličastnosti in grozoti brez vsake realistične primesi. To vse predela v sebi in nam daje iz sebe, zato je to prikazovanje popolnoma originalno, neposredno in močno. Zdi se mi, da izbor ni človek, ampak del prirode; tesno je vezan s prirodo, da govori priroda potom njega.

A eno moramo se priporočati Bevku. Strogo naj se pazi prevelike naglice; naj ne deluje pri ustvarjanju samo njegovo intuitivno snovanje, združeno sicer z določenim razumom o umetnosti in o načinu prikazovanja vsega, kar je vredno, da se pove in ker je potrebno, da se naznači za razumevanje povedanega (kot na pr. način prikazovanja zgodovine). Naj se ocenjuje tudi samega sebe, da ne opusti še, kar bi nam lahko podal in da ne dela prevelikih skokov, ker lahko bi se mu pripetilo, da bo v pomeznostih dober, v celoti pa sicer logičen in močan, a premalo enoten, radi preneglega vezanja prizora za prizorom. bi občutno kvarilo njegovo delo. Sedaj je ravno v pravem teku. Sedaj združuje samega sebe. In tudi ko bi pisal samo o stvareh, ki so popolnoma zgolj individualno-človeške, se bo združevala, ker dosedanj razvoj, dosedanja rutina, dosedanje misli in dela ne morejo iti v zgubo. V prvih oblikah, v dobro svojih del bi lahko vse izkoristil.

Končno bi se omenil to, kar sem omenil že v kritiki o celotni izdaji "Goriške Matice": slabo vrsto papirja, tiskovne napake, katerih je nebroj. Lepa zunanja oprema bi vrednost knjige sigurno dvignila. S tem izročam knjigo tudi kritični uvidenosti javnosti. Upam, da sem ustregel pisatelju in čitačjem občinstvu. Pisatelju s tem, da sem mu mogoče jasneje prikazal smer, proti kateri je tudi sam stremil, javnosti pa s tem, da sem ji ustvaril jasnejšo sliko o pomembnosti in lepoti "Krvavih jezdecov". Skušal sem združiti k temu delu na kratko tudi prejšnjega Bevka, da bi dobili čitatelji jasnejši pogled na prejšnje in močnejši vtis na sedanje. To, kar je sedanje, ni samo plod sedanosti, ampak je tudi do gotove meje končna slika prejšnjega.

J. K.

Kulturni vestnik

— "Nova ladja" se imenuje nova ruska literarna revija, ki je začela izhajati v Parizu. Izdajajo jo Zlobin, Ferapjanov in Engelhardt. Po vsebini prve številke sodi, je revija pod neposrednim vplivom pisatelja Mereškovega in njegove žene pesnice Zinaide Gippius. Dve pesmi omenjene pesnice je prinesla revija na prvem mestu in, tudi na ostalih petinštridesetih straneh revije srečamo to ime še večkrat. Mereškovski prinaša kratek članek o svobodi v Rusiji. Velik del prvega zvezka zavzema stenografsko poročilo o sejah "Zelene luči", to je bil literarni krožek, ki ga je bila svoj čas v Petrogradu ustanovila gospa Gippius in ga je v Parizu znova obudila v življenje. Ta poročila so najzanimivejša med vsem ostalim gradivom, ki ga prinaša "Nova ladja".

Smrt Aleksandra Južina. V Nizzi je umrl v starosti sedemdesetih let Aleksander Ivanovič Južin, znani ruski dramatik in igralec. Njegovo pravo ime je knez Sumbatov. Kot dramatik je spisal za ruske odire celo vrsto dobrih iger, med katerimi so "Stari udarci", "Gentleman", "Mirak" in "Nezvestoba" najbolj znane; nekatere izmed teh iger so z uspehom igra-

li tudi v inozemstvu. Kot igralec je bil Južin znan v tragičnih vlogah. Več let je vodil moskovsko Malo gledališče, preteklo leto pa je moral radi bolezni opustiti to mesto. V Nizzi je iskal zdravja, a ga je doletela smrt daleč od domovine.

— Usoda pesnika. Dne 15. septembra je preteklo petnajst let, odkar je umrl češki pisatelj in pesnik Jaroslav Vrchlicky. Ob tej priliki so češki listi ugotovili dejstvo, da je najplodovitejši češki pisatelj po petnajstih letih najbolj pozabljen. Samo v šolskih knjigah srečamo tu pa tam kak odlomek iz njegovih velikih del. Tudi to in ono gledališče uprizori po eno njegovih iger. Vrchlicky je bil zelo nadarjen, o njem se je lahko reklo kakor v Ovidu, da je govoril v verzih. Ta pisatelj je odprl češki literaturi pot v široki svet. Zakaj ga je češka javnost tako pozabila, nam ni do cela jasno.

— Ruski pesnik Nikolaj Tihonov. Nikolaj Tihonov je znameniti leningradski liriki, ki je pred kratkim izdal novo zbirko pesni pod naslovom "Iskanje junaka". Ta pesnik se je zadnje čase priel baviti tudi s prozo, in sicer z velikim uspehom. Njegova prva zbirka novel pod naslovom "Ivegači človek" je pravkar izšla v državni založbi in opisuje zelo nevesele stvari. V njih beremo o državljanski vojni, o ropih, o izžemanju in o nerodnostih raznih drugih vrst. Talentirani pisatelj pa zna najti nove vidike, iz katerih ne obravnava snovi odbijajoče, ampak na vesel in humorističen način. Poleg tega so pripovedi lahek dih eksotičnosti in s tem njih mik še stopnjuje. Ruska literatura zelo ljubi turoben ton pripovedovanja, v tem oziru je naš pripovednik nov pojav, ki je tem bolj razveseljiv radi tega, ker je v ruski sedanosti prav malo pogojev, da bi se talenti v veselo smer razvili.

— Ivan Grozni. Italijanski pisatelj Forzani Giovachino je priel pisati dramo "Ivan Terribile" (Ivan Grozni), katere prvo dejanje je že končal.

— "Mentor", dijaški list, št. 1-2 je izšel v Ljubljani in prinaša sledečo vsebino: Sempronij Tiro: Iz dnevnika starega profesorja — II. del. — Ceno Lodi: V domovini Simona Gregorčiča (s slikami) — J. Langerholz: Med mladimi literati. — Ivan Dolenc: Pizgar v srednješolskih črtankah. — Prof. M. Prezelj: Organizacija študija. — Dr. L. Sušnik: Trobadora lirika. — V. Bohinjec: Nastanek geografske karte in njena vsebina (s slikami). — Delo najmlajših: Kako smo tablorili na Omišlju (s sliko). — Naši pomenki. — Mali obzoriki. — Knjige in revije. — Fotograf. — Dijaški šport. — Na ovoj: Obvestila. — Malo za šalo, malo za res. — Kakor vidimo, zelo pestra in zanimiva vsebina, ki mora zadovoljiti vsakega inteligenta, zlasti pa dijak. S to št. stopa "Mentor" v 15. leto. Naročna znaša za inozemstvo: za Italijo 10 Lit za dijake, 15 Lit za druge naročnike. Naroka se pripravi v Ljubljani, Miklošičeva cesta, št. 5.

Tedenski gospodarski pregled

31. X. 1927.

Zadnja dva tedna je stala tendenca italijanskih žitnih trgov v očitnem nasprotju s inozemstvom. Medtem ko so v inozemstvu padle cene jako občutno, so se pri nas celo nekaj izboljšale. Žitni pool v Kanadi ni bil kos velikim ponudbam blaga, ker niso moge njegove, sicer jako obsežne zaloge, sprejeti vsega došlega žita. Moral je torej iti dober del pšenice v luke za izvoz. To je pritisnilo na cene, ki so se znižale tekom zadnjih dveh tednov od 130 centov na 123½ centov, ko so že dosegle začasno nižino od 121½ centov. Tudi v evropskih državah imamo v tem času sorazmerno enako velik padec cen. Tehnični položaj trga je v Evropi slab, ker je dosti blaga na potu iz prekomorskih pokrajin in tudi v Evropi sami so vidne zaloge še večno dosti večje od normalne potrebe. Konsumenti se pa vzdržujejo od velikih nabav, ker pričakujejo še nadaljnega padanja cen.

Pri nas v Italiji je tržni položaj v tehničnem oziru obratno dosti ugodnejši. Vidne zaloge, ki so bile še nedolgo jako obširne in so pritisnile na cene, da so se znižale za domači pridelek dosti pod inozemsko pariteto, so se znatno znižale. Če par mesecev smo morali na tem mestu ugotovljati žalostno dejstvo, da se je domače žito ocejalo 20—30 lir nižje kot inozemsko ocarinjeno. O vzrokih za to podcenjevanje domačega pridelka smo tedaj obširno govorili. Takratna šibka tendenca trga ni dopustila obširnega uvoza iz inozemstva in tako so se morale vidne zaloge manjšati. Cene domačih pšenici se radi tega dnevno boljajo v zadnjem času za okoli 5 lir, in ker istočasno padajo v inozemstvu, se podcenjevanje domačega pridelka hitro manjša in se je v zadnjem času dosegla že skoraj pariteta. Iskana pa je tudi inozemska promptna roba, za katero plačujejo še vedno visoke cene, ki ne stojijo v skladu s padcem v inozemstvu. Iz tega se da pač

sklepati, da uvoz žita v zadnjem času ni mogel biti živahen.

Na tržaškem trgu se je cena krušni moki pod uplivom boljše ga trga za pšenico nekaj dvignila, srednje znamke stanejo 158—163 lir. Trdno se drži tudi koruza na 81—83 lir ocarinjena v vrečah. Boljše cene so posebno za oves, ker je domači pridelek že popolnoma izčrpan. Trguje se samo inozemski, tačas največ ogrski, po 85 lir arants rinfusa.

Cene novemu vinu se ne le držijo izvanredno dobro, temveč se nalahko rastejo. Tako poročajo ne le iz naših krajev, ampak tudi iz drugih vinorodnih pokrajin Italije. Naše belo vino se trguje od 200—240 lir, pod 200 lir se more imeti le slabše blago. V Istri se drži črno po 220—235 lir, kraski teran je drag in ima dobre izgleda, ker je dober in ga je malo. Prodaja se po najmanj 300 lir.

O.

GOSPODARKE DROBTINE

— Zunanja trgovina Rusije je bila v ravnokar prošlem letu 1926/27 močno aktivna. Uvoz je znašal 702 milij. zlatih rubljev, izvoz pa 758,5 milij. zl. rubljev, aktivni prebitki je torej 56,5 milij. zl. rubljev. Leto 1925/26 izkazuje nasprotno pasivni prebitke v iznosu 92,4 milij. rubljev. Napredek je torej znan.

— Zunanja trgovina Francije izkazuje za sam mesec september aktivni prebitke za okoli 1 milijardo frankov.

— "Saturnia", ki se nahaja tačas na svojem povratku iz Buenos Airesa, porabi dnevno okoli 90 ton nafte. Ker je današnja cena nafte okoli 4 in pol angl. funtov za tono, se da izračunati dnevne stroške za nafto na okoli 40.000 lir. Z nafto se ladja preskrbi iz zaloga v Las Palmas, kjer vzame v svoje ladjske prostore lahko 2300 ton te tekočine. Ta množina ji zadostuje za celo potovanje in povratek.

— Romunski lej zaznamuje zadnje dni precejšnje oscilacije radi alarmantnih političnih vesti. Angleški funt je narasel od 25 na 26 ter od 784 na 802 leja. V Švici je notica popustila od 3,22 na 3,14, pa se je ohradnji dan spet zboljšala na 3,17.

— Zadolženost čehoslovaške države znaša sedaj skupno 34,385 milij. čeških kron. Od tega pripada 28,592 milij. na notranje dolgov, 6,393 milij. na zunanje in 4,400 milij. na dolgove podedovane po prejšnji monarhiji in kod odkupnina za osvobodjenje. Za obrestovanje in amortizacije je potrebno 2,354 milij. čk. Prošlo leto država odplačala 615 milij. dolga glavnice, za prihodnje leto stoji proračun 481 milij. v ta namen.

— Kurzna vrednost vseh državnih papirjev, kvotiranih na praški borzi je porasla od 13,321 milij. Kč. sept. 1926 na 16,801 milij. Kč. sept. 1927. Tvorba hranilnih kapitalov v čehoslovaški se vrši v letni meri od 3 milijard Kč.

Arrheniusova teorija o večnem krogetoku v vsomiru

Vsi pojavi, ki jih opazujemo na naši Zemlji, imajo določeno smer. Vse to postro življenje in vrvenje poplazuje danes kot neprestano pretvarjanje in prehajanje energije. Mehaniška, električna, magnetna, kemijska toplotna energija (da ne imenujemo drugih) neprestano prehajajo druga v drugo. Toda dočim je pretvorba drugih vrst energije v toplotno vedno ne samo mogoča, temveč spremlja celo vsako drugo pretvorbo energije, ni pretvorba toplote v druge energije vedno mogoča, in če je mogoča ni nikdar popolna. Toplota stremi pač za tem, da izenačuje vse razlike v temperaturi. Temperatura se radi tega splošno niža; toplota ni sicer prenehala biti toplota, ali, kar je isto, energija, toda ta toplota je prešla na nižjo temperaturo. S tem se je zmanjšala njena uporabnost. Neuporabnost, ali kakor se glasi strokovni izraz, entropija, je radi tega zrastle.

V neposrednem svetu, ki nas obdaja, se pretvarjajo torej neprestano vse druge vrste energije v toplotno brez razlike v temperaturi. Prišel bi končno čas, ko ne bi bila nobena sprememba več možna in bi bili vsi prirodni pojavi ustavljeni. Bil bi to konec sveta, toplotna smrt.

Tak konec pa zamoremo proročati za absolutno sigurnostjo le za slučaj, da velja zakon o entropiji za vse vsemirje. Ali je temu tako, ne moremo trditi, kajti dalje kakor doznost naših daljnogledov ne sega naše znanje. Nujno je s tem problemom združeno tudi vprašanje, da je naš svet končen ali neskončen. Se najboljše je morda dosedaj ugodila temu vprašanju relativnostna teorija, ki smatra sicer svet za brezmejen, toda za končen. Ne morem pa tu zadržati čitateljev z razlikovanjem teh dveh izrazov, kakor jih pojmuje relativnostna teorija.

Sicer pa tudi za slučaj, da bi veljal zakon o entropiji za vse vsemirje, se ne bi smeli udajati preveč pesimističnim mislim. Gotovo smo še daleč od časa, ko bo nastopila toplotna smrt. Toda tudi ne glede na to ne bi-bila bodočnost docela brezupna, kajti zakon entropiji je, kakor je ugotovil veliki fizik L. Boltzmann, le verjetnostni zakon. Prelepe je to izrazil H. Poincaré z besedami:

«Ali se more svet sam iz sebe povrniti v svoje prvotno stanje? To ni nemogoče toda neskončno ne verjetno. Verjetno je, da bomo morali čakati dolgo časa na okoliščine, ki bodo tako vrtnice omogočile, toda prej ali slej se bo to uresničilo, morda čez leta, katerih število se mora napisati z milijoni mest.»

Po Poincaréju ni torej ta možnost docela izključena. Svante Arrhenius pa jo je smatral za gotovost in je na njej zgradil svojo teorijo o večnem krogetoku.

Arrhenius izhaja od sledečih razmotiranj: Ako je zakon o entropiji splošno veljaven, tedaj bi bila toplotna smrt že zdavnaj morala nastopiti, saj je svet vendarle večni. Kajti ako ne bi bil večni, bi bil moral pred končnim časom nastati, kar pa bi bilo v nasprotju z zakonom o ohranitvi energije, ker bi ob ustvaritvi sveta šele nastala tudi vsa energija. Ker smatra Arrhenius to za nemogoče, mora biti dana druga možnost, da namreč zakon o entropiji ni splošno veljaven. Na Zemlji in v našem solnčnem sestavu seveda ne more tega predpostavljati, toda, kar ne velja tu, velja morda na drugih nebesnih telesih.

Naše Sonce, in z njim vse solnični sestav se silno kakor ogromno število drugih zvezd radi izžarjevanja neprestano ohlaja in bo končno ugasnilo. Toda Arrhenius vidi v tem le en del razvoja, in sicer bi bil to razvoj navzdol, pri katerem bi stalno naraščala entropija in bi se čimdalje bolj bližala toplotna smrt.

Toda iz te smrtne nevarnosti je po njegovem razumu vedno možna rešitev. Tako ugaslo sonce udari prej ali slej na svoji poti skozi vsemirje ob drugo ugaslo sonce. Po tem udaru se bosta obe telesi strnili v eno in vrteli odsej okoli nove skupne osi. Radi udara pa se bo tudi njuna skorja predra in iz notranjosti bosta izbruhnila ogromna stebra materije.

V notranjosti teles so se pri ohlajanju zunanje skorje pod pritiskom in radi visoke temperature, ki je tam še vladala, tvorile silno močne kemijske spojine, ki se sedaj, ko je skorja predra, osvobajajo. Ker pa je zunaj pritisk neprimerno manjši, razpadejo in razvijajo pri tem ogromno energijo. Okoli žarečega jedra (kajti telesa sta se ob udaru silno segrela), se stvori tako ogromna meglica, ki se vrti skupno z jedrom. Ako zaide v to meglico kako telo, ga meglica pritegne v svoje gibanje okoli središnega telesa — solnca. Okoli tako uklenjenega telesa pa se zgostijo meglice. Nastal je tako planet, ki kroži z meglico dalje okoli solnca.

Do postanka planetov pa mora priti, kajti po Arrheniusu izpršuje vsa svetla telesa stalno materijo v vsemirje. Svetloba izvršuje namreč, kakor je že Maxwell prokoroval iz svoje elektromagnetne teorije svetlobe in kakor je to prvi ugotovil ruski fizik Lebedev, nekaj pritiska na telesa, ki jih osvetljuje. Svetla telesa privlačijo torej na eni strani radi težnosti telesa nase, na drugi strani pa jih odbijajo radi izžarjevalnega pritiska. Ako je masa teh teles zadostno majhna, zna biti svetlobni odboj večji od težnostnega privlaka in telesa odletijo s silo proč od svetila. Na ta način je Arrhenius obrazložil tvorbo kometnih repov. Izžarjevalni pritisk pa je skušal tudi uveljaviti v svoji teoriji o postanku svetov. Iz teh delcev, ki jih odbijajo solnca, nastanejo po mnogobrojni združitvi meteoriti in meteoriti so ona jedra, okoli katerih se tvorijo iz meglic planeti in trabant.

Pri zgoščevanju meglic okoli takih jeder bi temperatura močno rastle, entropija pa padala. V tem razvojnem stadiju svetov bi torej veljal nasprotni zakon kakor v našem solnčnem sestavu. V prirodi sami bi se v teku velikih razdobj vrstile periode, kjer bi entropija rastle, in periode, kjer bi entropija padala. V zadnjem slučaju bi iz ugaslih zvezd nastala nova solnca z visoko temperaturo, v prvem slučaju pa bi solnca ugasala in ugasnila. Ta dva razdvojnja stadija pa bi se večno izmenjavala. Do tu bi bila Arrheniusova teorija dokaj sprejemljiva, dasi ni v posameznostih popolnoma v skladu s prirodnimi pojavi. Arrhenius pa je šel v svoji teoriji predaleč in zašel pri tem na preveč megleno polje. Po njegovem razumu je tudi življenje večno, kakor je ve-

čeno vsemir. Ker pa ne more skozi vse razvojne faze zvezd na istih obstojati življenje, mora biti možnost, da prehaja življenje z enega nebesnega telesa skozi prazen prostor na drugo. Seveda ni mislil Arrhenius morda na kako potovanje višje razvitih organizmov, temveč na nekake silno majhne organizme, ki bi jih lahko že sam izžarjevalni pritisk prenesel od planeta do planeta in od solnca do solnca, in ki bi mogli preživeti tudi silno nizko temperaturo na poti z enega telesa na drugo.

Ker pa je, kakor rečeno, s tem Arrhenius zanesel v svojo teorijo preveč nezadostno utemeljenih hipotez, je naravno vsa teorija zgubila svojo preprečevalno vrednost, kar pa ni oviralo, da je ravno po njej zaslovelo njegovo ime med najširše mase.

L. Č.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Bankovci na volj.

Delavec Peter Spinelli iz Saline (pokr. Pisa) je stal ob reki Gagno in se zamislil v valove. Nenadoma priplavajo po reki na več kosov raztrgani bankovci. Delavec je skočil v vodo in pobral iz nje večino plavajočega bogastva. Ko je pa sestavljal na bregu iz posameznih kosov bankovce, se je prepračal, da se mu trud ni izplačal. Samo dva bankovca za manjšo vsoto je lahko sestavil in vendar so bili v njegovi roki kosi različnih tisočakov. Bankovci niso bili ponarejeni. Preiskava je ugotovila, da se je bil pred več dnevi obesil v hlevu neki Dominik Berti, ki si je bil prihranil v življenju nekaj denarja, ki ga pa nikakor ni hotel zapustiti svojim sorodnikom in je bankovce rajši raztrgal ter jih vrgel v vodo preden si je vzel življenje. To je povedal tudi prijateljem, ki pa niso verovali v njegovo premoženje in so sprejeli njegovo izpoved kot bahavstvo. Sedaj iščejo tudi drugi ob reki svojo srečo oziroma plavajoče bankovce.

Razprava radi mnogoženstva.

Radi mnogoženstva se bo moral zagovarjati pred čikaškimi sodiščem Alfred Herberg, obtožen, da se je poročil z dvanaestimi ženami. Predsedništvo sodišča naznanja, da se bo sestavila porota iz dvanaestimi ženami. Predsedništvo sodišča naznanja, da se bo sestavila porota iz dvanaestih žen obtoženca. Med temi ženami je samo ena in sicer žena št. 9., ki je moču odpustila in izjavila, da bi čakala nanj, tudi če bi bil zaprt. Vseh drugih enajst porotnic pa bluje ogenj in žveplo. Razprava bo zelo zanimiva, seveda bolj za občinstvo in za obtoženca. Čudna je izjava Herbergovega očeta, ki je dejal čikaškemu: "Jaz sem poznal samo šest žen svojega sina. Mogoče, da je imel še kako več, toda jaz je nisem poznal. Da bi jih pa imel dvanaest, je vendar le malo preveč."

Prodajalna z usnjem in čoljarskimi potrebščinami

P. Rehar
Trst, Via Scalinata 3

Slamoreznice Mayfarth

8, 10 in 12 col, z verigo (tudi na obroke). — Noži za vsakovrstne slamoreznice po vzorcu. — Pasti "GRELL" za kunje in Hecce. — Lutzeve peči. — Amerikanske žage "Remscheid", ameriški aparati za brušenje žag. — zeleznine.

M. KRIŽE — POSTOJNA. (111)

STROKOVNA ŠOLA ZA UMETNOST ČESANJA IN NEGOVANJA LEPOTE

pod vodstvom profesorja dunajske in pariške akademije

FERDINANDA PEROUTKA

Popoln pouk za oba spola vseh predmetov potrebnih za izvrševanje lasuljarskega poklica, negovanja rok in masiranja obraza. Dnevni in večerni tečaji za začetnike in v poklicu že izveščane. Posamezne lekcije.

Število gojencev je omejeno

ODPRETJE TEČAJEV V TOREK, 8. NOVEMBRA 1927.

RAVNATELJSTVO ŠOLE

v TRSTU - Corso Vitt. Em. III št. 31/I, tel. 17-92

daje potrebna pojasnila ustmeno ali pismeno in sprejema vpisovanja.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000.000.-

Telefon 5-18, 22-98

PODROŽNICA V TRSTU

CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerve Dinarjev 60.000.000.-

Telefon 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4½%, na tekočih računih po 5%, vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice:

GORICA, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad.

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9½-12½ in od 14½-16

Podružnice:

Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split. — Sezonska ekspozitura: Rogaska Slatina.

Avtomobilna črta
Trst-Lokve-Divača-Senožeče
PODJETJE BRUNELLI
Odhodi iz Piazza Oberdan.
Vozni red od 1. oktobra do 31. marca.
Iz Trsta v Senožeče ob 16.15. Iz Bazarovice ob 16.45. Iz Lokve ob 17.—. Iz Divače ob 17.10.
Iz Senožeče v Trst ob 7.30. Iz Divače ob 7.50. Iz Bazarovice ob 8.15.
Listki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L 13.—. Trst-Senožeče in nazaj L 16.—.

ZLATARNA Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46
Kupuje zlato, srebro in kronc. Popravlja in prodaja zlatarino. — Cene zmerne.

HOTEL dobro vpeljan, popolnoma opremljen v SEŽANI se prodaja po ugodni ceni. Ponudbe pod "Hotel" na upravitelstvo Edinosti". (1144)

SANTE BUSOLINI — GORICA

Apnenice v Solkanu. — Uprava v Gorici, Via G. Caprin št. 5, tel. št. 314.
Apnenice, ki delujejo noč in dan, se nahajajo ob cesti, ki pelje iz Solkana v Plave. Njihovo apno je mastno, kakor izhaja iz analize goriskega kmetijske kemičnega poskuševališča od 13. aprila 1926, št. 701, in vsebuje skoraj sam kalcijev oksid (96,50%). Apno je prvovrstno, čisto, dobro kuhano, se da hitro in pripravo za katerokoli rabo. Prodaja se tudi ostanek (spurgo), ki je dober za zidove in kot gnojilo. Pri cenah je konkurenca izključena.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. Sardoč
sprejema ob sobotah popoldne in nedeljah (1170)
v POSTOJNI
(ambulanca dr. Fr. Gruden)

Tržaška posojilnica in hranilnica

registr. združba z omeji. poročevam uraduje v svoji lastni hiši ulica Torre bianca 19, I. n.

Sprejema navadna hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema "Dinarje" na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru. — Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18. Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-87.

Najstarejši slov. denarni zavod

Naročajte in širite „EDINOST“